

Iseljenici žele čuti živu hrvatsku riječ

Izrada ovakvih tečajeva za više razine neophodna je, a i sada imamo znatno više znanja i iskustva u ovome području. (prošireni intervju dostupan na www.matis.hr)

Tekst: Lada Kanajet Šimić
Foto: Privatni album; arhiv HMI

Hrvatska matica iseljenika 2008. godine bila je jedina ustanova usmjerena isključivo na Hrvate izvan Hrvatske. Slijedom stalne interakcije s pojedincima, ustanovama i hrvatskim zajednicama te izražene potrebe za e-učenjem hrvatskoga jezika, kao i zahvaljujući podršci tadašnje ravnateljice HMI-ja Danire Bilić, u ožujku 2008. započele su opsežne pripreme za Hrvatski internetski tečaj HIT-1. Od tada pa do danas Sveučilište u Zagrebu, HMI i Sveučilišni računski centar Srce uspješno su proveli čak dvadeset ciklusa tečaja HIT-1 te je ova suradnja primjer kvalitetnoga i hvalevrijednoga partnerskoga odnosa triju ustanova različitega djelokruha rada. Glavna i prva

e-lektorica hrvatskoga kao inoga jezika na Sveučilištu u Zagrebu Marija Bošnjak uključena je u projekt od samih početaka, najprije kao jedna od autorica, kasnije e-lektorica da bi upravo ovih dana završavala svoj doktorski rad koji će biti prvi rad čija je tema e-učenje hrvatskoga kao inoga jezika.

Koji su Vam bili izazovi pri izradi HIT-a?

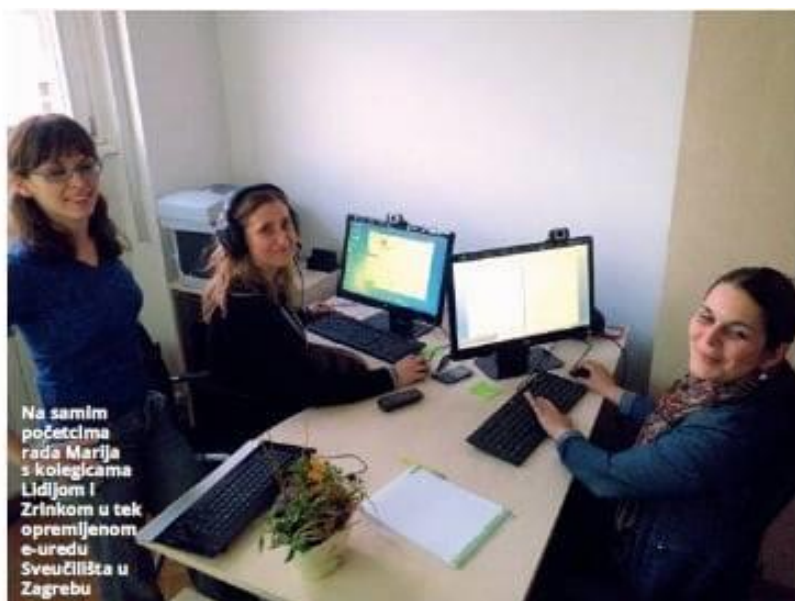
- Još se uvijek dobro sjećam prvoga sastanka kolegica Lidije Cvikić, Zrinke Jelaske i mene s ravnateljicom Bilić i s tobom u Matici. Svi smo bili voljni da se pokrene i takav oblik učenja hrvatskoga jezika, ali nitko od nas nije imao iskustva izrade i organiziranja e-tečaja. Kolegica je Cvikić u to vrijeme bila informatički najpotkovanija i najodlučnija, profesorica Jelaska imala je dugogodišnje iskustvo vođenja Sveučilišne

škole hrvatskoga jezika i kulture, a obje su objavile mnoštvo radova o inojezičnome hrvatskome. Njihov entuzijizam i uvjerenje da je to izvedivo otklonili su sve moje sumnje. Štoviše, puno bih toga propustila i stručno i znanstveno, ali i osobno, da sam odlučila drugačije. Znali smo da je pred nama veliki izazov, ali motivirali su nas dugogodišnje stručno i predavačko iskustvo, potpora i povjerenje vas iz HMI-ja, kao i želja svih nas da što većem broju naših ljudi omogućimo učenje hrvatskoga jezika.

Kolege iz Centra za e-učenje u Srću predvođeni Sandrom Kučinom Softić prilagodili su postojeće inačice Moodlea za e-nastavu jezika, upoznali su nas sa svim mogućnostima sustava te nam pomogli u otklanjanju tehničkih poteškoća tijekom izrade i provedbe tečaja. U izradi aktivnosti Lidiji i meni pomogla je Zrinka Kolaković, za sve prijevode na španjolskome zaslužna je Maša Musulin, a za prijevode na engleskome Gordana Dobravac. Tekstovne sadržaje likovno je uljepšao Mislav Tomašinjak, a za audio zapise zahvaljujemo članovima naših obitelji i prijateljima kojima u to vrijeme nijedno druženje s nama nije moglo proći bez molbe za snimanje nekoga dijaloga iz tečaja. Iako smo imali financijsku potporu HMI-ja, MZO-a, Ministarstva kulture, Grada Zagreba, stručnu podršku kolega sa Sveučilišta i Srca, a donacijom Zaklade Adris opremljen je e-ured u prostorima Ureda za međunarodnu suradnju Sveučilišta u Zagrebu, ipak sredstva nisu bila dostatna za sve pa smo se snalazili na različite načine. Od 2015. podršku tečaju u obliku stipendija pruža i Središnji državni ured za Hrvate izvan RH s kojim imamo uspješnu suradnju.

Što biste istaknuli kao posebnosti ovoga tečaja?

- Nastava uživo uistinu se pokazala kao iznimno vrijedan i nezamjenjiv dio tečaja. Dok smo osmišljavale silab i sadržaje, shvatile smo da e-učenje jezika ne može biti učinkovito bez govorenja, odnosno stalne interakcije s nastavnici, izvornim govornicima hrvatskoga jezika. Online aktivnosti dovoljne su onima koji samo žele naučiti nekoliko no-

Na samim početcima rada Marija s kolegicama Lidijom i Zrinkom u tek opremljenom e-uredu Sveučilišta u Zagrebu

Primjer iz HIT-1

vih izraza na inome jeziku, ali ako želite progovoriti na tom jeziku i ako želite nadograđivati i razvijati sve jezične djelatnosti, onda one bez razgovora s nastavnikom nisu dovoljne, posebno ne našim iseljenicima koji žele čuti živu hrvatsku riječ i razgovarati na jeziku svojih predaka, a mnogima je od njih to jedina prilika za razgovor s izvornim govornicima hrvatskoga jezika.

HIT-1 oblikovan je tako da u e-sustavu svaka nastavna cjelina sadrži kombinaciju pisanoga i govorenoga teksta,

leksička i gramatička objašnjenja i vježbe, zadaće, aktivnosti za uvježbavanje izgovora i za razvijanje vještine slušanja, trojezični rječnik, interaktivne jezične igre, kulturološke sadržaje, ispite znanja kao i završni pismeni i usmeni ispit. Svi polaznici koji polože završne ispite dobivaju diplomu Sveučilišne škole hrvatskoga jezika i kulture te dvojezični prijepis ocjena. Osim aktivnosti u e-sustavu, svaki polaznik ima 24 sata individualne nastave uživo, prate se potrebe i mogućnosti svakoga polaznika

te se nastava organizira i prilagođava svakome ponaosob. Stoga e-tečaj HIT-1 uvelike nalikuje na klasične tečajeve u učionici, samo se odvija u virtualnim učionicama i dostupan je polaznicima koji se nalaze diljem svijeta, a jedan je polaznik slikovito izjavio da je jedna od prednosti e-učenja i ta da ne treba putovati na tečaj, već tečaj i profesorice dolaze u njegov dom, te je njegov jedini zadatak napisati zadaću, početi se i upaliti računalo u dogovoreno vrijeme.

Nastavu uživo nije lako organizirati jer polaznici dolaze iz svih dijelova svijeta, iz različitih vremenskih zona, stoga se nastava održava od 7 ujutro do 22 navečer. Budući da jedna osoba ne može pokriti toliki broj sati, a smatrali smo i da je dobro da polaznici imaju priliku razgovarati s više izvornih govornika, u održavanju nastave uživo na početku su mi pomagale Lidija i Zrinka, a kasnije nam se pridružila i kolegica Maša.

Nastava uživo pridonijela je i malom postotku odustajanja, samo 5%, za razliku od ostalih programa koji govore o više od 40% onih koji ne završe program. Od proljeća 2011. do danas održano je više od 5000 sati individualne nastave uživo, a imali smo priliku upoznati 210 polaznika iz 49 zemalja s različitih kontinenata.

Ima li nekih posebnih trenutaka tijekom ovih 20 ciklusa?

- Neke od posebnosti odnose se upravo na nastavu uživo. Naši sati nisu samo posvećeni gramatici, naša su druženja ispunjena smijehom uz pijuckanje kave, razgovorom o kulturi, glazbi, tradiciji, razmjenjuju se recepti, pa nam polaznici šalju fotografije svojih kremšnita, međimurskih gibanica, fritula... Često smo se osjećali da se poznajemo čak i bolje nego što poznajemo neke ljude koje susrećemo u stvarnosti. Koliko sam se god bojala hoće li naša komunikacija pomoću Skypea biti dovoljno

Kolegica Cvikić i ja smo na jednom od naših prvih izlaganja na kongresu u Brnu 2011. izdvojile nekoliko prednosti e-nastave u odnosu na klasičnu nastavu jezika ne sluteći da će u budućnosti zbog koronavirusa na neko vrijeme svi prijeći na takav oblik. Učenje je prostorno i vremenski neograničeno, individualna nastava prilagođena je pojedincu, napredak se prati svakodnevno.

dobra kao ona u učionici, shvatila sam da ona može biti i učinkovitija jer svaki izraz lica pokazuje je li polaznik nešto razumio, je li ga nešto zbunilo, nasmijalo. Raduje me i što smo od 210 polaznika do sada imali priliku upoznati njih 42 tijekom njihova posjeta Hrvatskoj. Ti su susreti jako emotivni, ali i zanimljivi jer se po prvi put vidimo uživo i u cijelosti.

Postoje li planovi za izradu e-tečaja ovoga oblika za više razine?

- Od samih početaka ideja je bila prvo izraditi početnički tečaj jer se većina ispitanika u anketi HMI-ja tako izjasnila, a nakon toga nastaviti dalje s novim razinama. No, kako to obično biva, nedostatak novca i podrške zaustavili su nas na prvoj stepenici. Glavna je, ponekad i jedina, primjedba naših polaznika u evaluacijama zašto nemamo iste tečajeve za više razine jer većina želi nastaviti učiti. Da bismo im pružili barem neku mogućnost nastavka učenja, organizirali smo i individualni e-tečaj Hej koji se sastoji od 10 sati nastave uživo bez aktivnosti u e-sustavu. U početku su Hej pohađali samo polaznici koji su završili HiT-1, ali zbog velike zainteresiranosti i ostalih do sada je održano više od 1 420 sati nastave uživo.

Sve nam ovo govori da je izrada tečajeve za više razine neophodna i da bismo u skorij budućnosti to trebali i pro-

Jedan od susreta u Zagrebu

vesti. Imamo dovoljno znanja i iskustva u ovome području, samo treba okupiti ljude i osigurati sredstva.

Što je u središtu Vašega istraživanja doktorskoga rada?

- Budući da sam već spomenula važnost nastave uživo koja učenicima omogućava razvoj vještina govorenja i razgovaranja, to me potaklo da se u doktorskome radu usredotočim upravo na taj dio. Za sada baš i nema istraživanja koja se bave govornom proizvodnjom

na hrvatskome kao inome jeziku, stoga su mi jako zanimljivi rezultati koje analiziram. Cilj mi je saznati što se događa s govornom proizvodnjom svakoga od ispitanika tijekom 12 tjedana tečaja, potom želim usporediti skupine stranih i nasljednih učenika.

Smatrate li da je tijekom pandemije koronavirusa ovaj oblik nastave pokazao svoje prednosti?

- Budući da se HiT-1 održava u potpunosti online, koronavirus nije nimalo omeo naš rad, a polaznicima je učenje hrvatskoga pomoglo da barem na kratko zaborave na novonastalu situaciju te si ispune i uljepšaju boravak u karanteni.

Dok su se neki kolege našli u jako nezgodnoj situaciji te su preko noći morali organizirati i prilagoditi svoj rad novim uvjetima, mi nismo imali takvih problema. Unatoč koroni, ali i potresu u Zagrebu, dvadeseti smo semestar HiT-a uspješno priveli kraju kao i prethodnih godina. ■

ENG From 2011 to the present the HiT-1 programme has seen twenty semesters, with instructions provided for 210 participants from forty-nine countries around the world. HiT-1 is a programme

udalio iz kuće u ulici Proštin. Dijeće